

XII APLEC DE LA SARDANA
L'APLEC DE L'EMPORDÀ
FIGUERES - 20 MAIG 1973

0385-60860

XII APLEC DE LA SARDANA

L'APLEC DE L'EMPORDÀ

FIGUERES, 20 MAIG 1973

COBLES:

B A R C E L O N A

L A P R I N C I P A L
D E C A Ç À D E L A S E L V A

G I R O N A

S E L V A T A N A

ORGANITZACIÓ:

BIBLIOTECA FAGES DE CLIMENT FIGUERES

Pòrtic

Benvinguts, sardanistes! una vegada més, rebeu l'abraçada de Figueres i de l'Empordà, quan arribeu al nostre aplec, homeatge a la sardana. La vostra presència és penyora de que no desapareix, no minva, no s'escurça, no fuig de l'Empordà aquell esperit alegre i comunicatiu que anima i vivifica una de les manifestacions populars més digna d'estima: la nostra sardana.

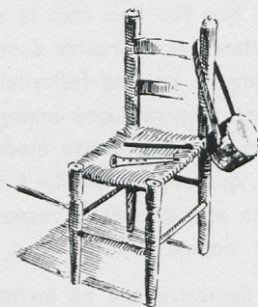
No desapareix ni minva mentre hi hagin sardanistes que sentin la veu de la terra, mentre poguem els sardanistes manifestar la nostra joia, refugiar-nos de les nostres contrarietats, sortir de la materialitat monòtona de la nostra feina de cada dia, amb aquesta mostra de solidaritat i bellesa plàstica, embolcallada en l'harmonia i ritme de la cobla, que és la nostra sardana.

Sigueu benvinguts sardanistes de tot arreu, que contribuïu avui a sostenir el nostre esperit, modelat per la llum i el vent de la plana, que abraçada per les nostres muntanyes, s'entrega al mar sense límits, i que feu que amb la sardana per símbol, pugui encara manifestar-se en la nostra dansa, en aquest vessar tots els nostres sentiments en una fraternal entrega col·lectiva, franca, amable i sense reserves, que materialitzem donant-nos les mans en la nostra sardana; dansa model i exemple d'allò que tanta falta ens fa, que és la solidaritat humana, l'amor al veí, que també et dona la mà, que és el resum més visible de la intrínseca sociabilitat nostra.

La sardana ens demostra que no en tenim prou amb una parella, i que és una dansa que va més enllà de l'àmbit personal i privat, que no sent la diferència entre allò que és d'un particular, egoista, solitari i allò que ja és apartat d'un, el que és ja extern, el que és altre, allò que resulta llunyà i es tanca per a dansar a un ritme reiterat i estret. No la sent, perquè en la

sardana el sardanista s'entrega íntegrament a la vida dels altres, participen tots, els que dansen i els que escolten en la sociabilitat integral, en fer saber col·lectivament aquesta solidaritat, dansant agafats de les mans, signe amistós, com a signe que és d'amistat el comunicar la nostra fraternitat als altres, i el no voler prescindir dels altres, no pas perseguint un resultat personal, sinó el de tots, la sardana no es dansa sumant moltes parelles, i que cadascuna balli el mateix, sinó integrant en la sardana a tothom en una manifestació col·lectiva, ampla, però també responent a un ordre i una manifestació matemàtica, de manera que tots participem en la mateixa dansa, tots seguim el mateix ritme, tots ens movem al mateix seguit, i tots dansen a una, i elevem l'esperit amb la música de la cobla.

I si ningú no balla la seva incomunicada dansa solitària, sinó una dansa de tots, que essent una i la mateixa, i essent la dansa de la col·lectivitat, és interpretada a la manera de cadascú, dansem-la tots, fem la rodona de l'aplec: sardanistes, benvinguts, i anem-hi!

**XII APLEC
DE LA
SARDANA
FIGUERES**

P R O G R A M A

MATI, a les 10

Al carrer Rubaudonadeu (Passeig de l'Estació)

PRIMERA AUDICIÓ DE SARDANES

Cobles: LA PRINCIPAL DE CAÇÀ DE LA SELVA,
GIRONA, BARCELONA i SELVATANA

TARDA, a les 4

Al carrer Rubaudonadeu (Passeig de l'Estació)

SEGONA AUDICIÓ DE SARDANES

per les quatre cobles, en el transcurs de la qual
es tributarà homenatge al Mestre

J A U M E B O N A T E R R A i D A B A U

NIT, a les 10

Al carrer Rubaudonadeu (Passeig de l'Estació)

TERCERA i última AUDICIÓ de SARDANES

Cobles: BARCELONA
i LA PRINCIPAL DE CAÇÀ DE LA SELVA

XII APLEC DE LA SARDANA

FIGUERES

COBLES, SARDANES i AUTORS

- B. **BARCELONA**
- C. **LA PRINCIPAL DE CAÇA DE LA SELVA**
- G. **GIRONA**
- S. **SELVATANA**

MATI, a les 10

Al carrer Rubaudonadeu (Passeig de l'Estació)

1	G.	La cirera		Enric Morera
2	S.	El pou de la roca		Josep Viader
3	B.	Ofrena a València	(1)	Joaquim Serra
4	C.	Arri, Moreu	(2)	Pep Ventura
5	G.	Regina de l'Empordà		Josep Baró
6	S.	El jugueta dels avis		Florenci Mauné
7	B.	Matilde		Enric Sans
8	C.	L'Aplec de Palafrugell		Manuel Lloset
9	G.	Passionera		Josep M. ^a Boix
10	S.	Rosa		M. S. Puigferrer
11	B.	Diana de festa		Jaume Bonaterra
12	C.	Regal de Reis		Martirià Font
13	G.	En Narcís de Foixà		B. Risech
14	S.	La font del Mont Perdut		Jaume Bonaterra
15	B.	Sardanes a Can Deu	(3)	Josep Auferil
16	C.	Cants de Maig		Vicens Bou
17	G.	Sureda fosca		Jaume Bonaterra
18	S.	Esclat olotí		F. Mas Ros
19	B.	Neus	(4)	Josep Juncà
20	C.	Sota el Mas Ventós		Jaume Bonaterra

TARDA, a les 4

Al carrer Rubaudonadeu (Passeig de l'Estació)

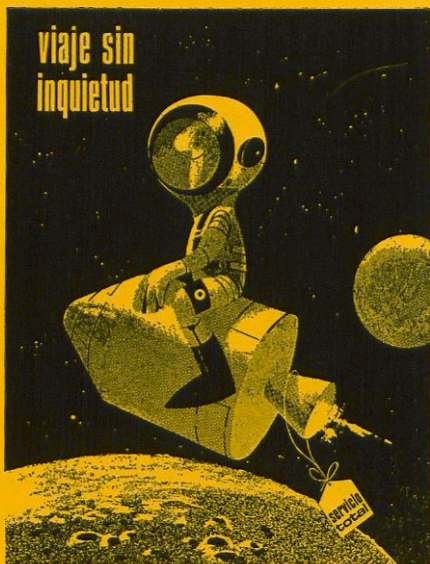
1	G.	En Nela i el gat vell		Pau Marons
2	S.	Ampuria Brava (estrena)	(5)	Rafael Mariano
3	G.	Centenària		F. Mas Ros
4	S.	Emília sardanista (estrena)		Jaume Bonaterra
5	B.	A la Patrona de l'Empordà		Jaume Bonaterra
6	C.	La filla d'en Pep (estrena)		Jaume Bonaterra
7	G.	Roca Ventosa		Jaume Bonaterra
8	S.	Aurèlia		Jaume Bonaterra
9	Conj.	A la ciutat Mare de la Sardana (estrena)		Jaume Bonaterra
10	G.	Per Anna Maria		Josep M. ^a Boix
11	S.	Batecs del poble		Emili Riera
12	B.	Secret		Lluís Albert
13	C.	Gentil parella		Ramon Rossell
14	B.	Les nenes del Coro	(6)	Jaume Bonaterra
15	C.	Albons		F. Mas Ros
16	B.	L'anell de prometatge		Vicens Bou
17	C.	La cabra d'or		Jaume Bonaterra

NIT, a les 10

Al carrer Rubaudonadeu (Passeig de l'Estació)

1	C.	Presència de Pep Ventura		Ricard Viladesau
2	B.	Lluny de ma Pàtria		Antoni Juncà
3	C.	L'oreig entre els pins		Ramon Serrat
4	B.	Empordà Iluminós		Jaume Bonaterra
5	C.	Vilanova de la Muga		R. Palmada
6	B.	Als amics Coscolla		Josep Coll
7	C.	Enyorada barretina		Jaume Bonaterra
8	B.	Caçadors palafollencs		Fèlix Martínez
9	C.	Gentil ofrena		Jaume Cristau
10	B.	La Quimeta riallera		Jaume Bonaterra

Vegi's notes (1), (2), (3), (4), (5) y (6) referent a les sardanes senyalades a la pàgina següent.

con cheques de viajero del
BB BANCO DE BILBAO

Sucursals a l'Empordà

FIGUERES: Pl. Calvo Sotelo, 6
 (abans Plaça Palmera)
 Telèfons 24 12 00 - 24 28 40

LLANÇA: Carrer Rafael Estela, 6
 Telèfon 25 41 72

Oficina de Canvi

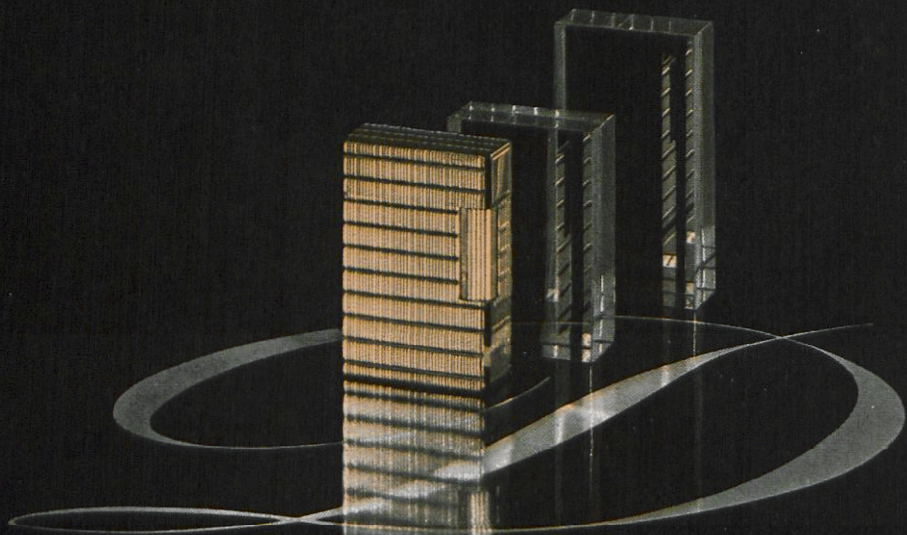
LA JONQUERA: Car. Nacional II
 Kilòmetre 782 - Telèfon 59

NOTES PROGRAMA SARDANES

- (1) El Mestre Joaquim Serra, un dels compositors que més ha contribuït a la dignificació de la música nostrada, escrigué aquesta sardana dedicada a València, la qual volguérem programar quan el nostre bon amic i col·laborador Jaume Maurici ens oferí la publicació de la seva poesia del mateix nom i de la que en fa referència.
- (2) No podem oblidar que enguany s'escau el centenari del naixement, a Figueres, del gran escriptor Josep Pous i Pagès, que en les seves obres cantà i lloà la sardana amb paraules estremides d'emoció. Per això ens és grat de dedicar-li aquesta sardana de Pep Ventura, recordant que Pous i Pagès fou el primer a escriure una biografia del genial recreador de la sardana, plena d'admiració i d'afecte.
- (3) Aquest resultà elegida "Sardana de l'any". El seu autor és el Mestre sabadellenc Josep Auferil, el qual amb motiu de la inauguració a la seva ciutat, el passat 19 de març, diada de Sant Josep, del Monument a l'insigne impulsor de la Sardana, estrenà la sardana "Sabadell a Pep Ventura", que programàrem en una de les audicions de les passades Fires i Festes de la Santa Creu.
- (4) En recordança del compositor i instrumentista de contrabaix Josep Juncà, que fou un dels fundadors de la Cobla Barcelona, recentment mort a Madríd. Aquesta es la seva sardana més popular i coneguda.
- (5) Com cada any, el Mestre Rafael Mariano ens ofereix l'estrena d'una nova sardana, deferència que agraïm de cor.
- (6) El Mestre Jaume Bonaterra, que enguany homenatgem, dirigeix des de molts anys el Cor Parroquial de Vilajuïga, a les nenes del qual dedicà aquesta sardana.

QUINTANA
JOIER
FIGUERAS

S.T. Dupont
ORFÈVRES A PARIS

L'esclat lluminós i bategant de Jaume Bonaterra

Una nova edició del nostre estimat "Aplec de l'Empordà". Un altre compositor homenatjat. En aquesta avinentesa es tracta del mestre Jaume Bonaterra, figura conegudíssima a casa nostra, l'autor vivent —juntament amb el mestre Francesc Mas Ros, de Caldes de Malavella— que ha escrit les sardanes més alegres i xiroies, les que han assolit la màxima popularitat.

Nascut a Vilajuïga (juny del 1898), Jaume Bonaterra es formà musicalment amb els mestres Daró (solfeig) i Passolas (piano). La seva producció sardanista —molt extensa— és caracteritzada per la seva desimboltura i espontaneïtat, pel seu aire natural, per la seva temàtica senzilla, mancada de retoricismes acadèmics i de tota mena de complicacions. Jaume Bonaterra ha defugit, sistemàticament, qualsevol mena de tecnicisme aliè a la seva particular manera d'ésser. En aquest aspecte cal regreïar la seva absoluta sinceritat i el seu afany de comunicar-se amb el poble fent ús d'un llenguatge musical que es trobi a

ESPAÑA, S. A.

PREVISION Y SEGUROS SOCIALES

FUNDADA EN 1910

Inscrita en la Comisaría de Asistencia Médico-Farmacéutica con el n.º 175 y convalidada en fecha 21 de Noviembre de 1955

MES DE 5.000 FAMILIES ASSOCIADES

ES L'ENTITAT QUE DONA ASSISTENCIA CLINICA
A LES COFRADIES DELS PESCADORS DE:

ROSES
SANT PERE PESCADOR
CADAQUES
EL PORT DE LA SELVA
LLANÇA

A FIGUERES: Sant Pau, 1 Pral. — Tel. 24 25 57

El mestre Bonaterra voltat dels components del Cor Parroquial de Vilajuïga, en el curs d'una actuació.

l'abast de tothom, un llenguatge de tipus familiar, molt escaient per a cantar els petits esdeveniments de la nostra vida quotidiana, els atractius del nostre paisatge, les nostres festes, les manifestacions més arrelades dins l'esperit racial català.

Un artista que aspiri a assolir un relleu, un significat i una transcendència ha de desproveir-se de normes i principis aliens a la seva personal idiosincràsia i ha d'ésser fidel als dictats de la seva pròpia consciència creadora. Per aquest motiu sempre he considerat més interessants les produccions absolutament nobles i netes de cor del mestre Bonaterra, que no pas aquests engendres mancats de fibra, aquestes obres que intenten amagar sota una falsa aparença tècnica les limitacions estètiques dels seus autors.

Les obres que arriben al cor de l'auditori, per modest que sigui, i esdevenen veritablement populars, han de posseir un atractiu o altre. No ens enganyem. No poden ésser populars per

especial disegni del Destí, per pur caprici de l'atzar. Intervenen també uns altres factors. Ja sé, per exemple que Juli Garreta, Eduard Toldrà, Antoni Català o Francesc Basil, mai de la vida no seran uns compositors de sardanes genuïnament populars. La seva obra serà reconeguda i valorada per un públic minoritari, més o menys preparat, més o menys identificat amb uns valors musicals. Però la sardana —no ho oblidem— no és pas exclusivament música sola. Primordialment és dansa. I la sardana, des dels seus inicis fou concebuda per a ésser ballada. Qui dóna vida a les nostres cobles (i encara no pas del tot) és el públic de les audicions de plaça i dels aplecs. La invenció de les sardanes de concert correspon a etapes històricament posteriors. De la mateixa manera que nosaltres mai de la vida no hem discutit els innegables mèrits artístics d'autors tan admirats com els mestres Garreta, Toldrà, Morera, Català, etc. etc., tampoc no podem menysprear ni deixar en l'oblit l'obra deguda a compositors musicalment més modestos (això sens dubte), que han tingut però, l'innegable encert d'estimular les multituds dels aplecs i les ballades a fi que dansessin enardides. Aquesta força, aquesta joia vital, aquest to vibrant, aquest optimisme, penso que també són factors dignes d'ésser considerats i estudiats. Almenys aquesta ha estat sempre la meua modesta opinió.

Jaume Bonaterra pertany al nucli reduït d'autors que han sapigut accionar, en tot moment, la fibra sensible de l'auditori, fins el punt que aquest s'ha identificat plenament amb les seves composicions. L'obra més popular del mestre Bonaterra, la que ha assolit un ressò màxim, ha estat "Sota el mas Ventós", sardana inclosa milers i milers de vegades als programes dels aplecs i ballades, gravada en disc per la major part de les nostres cobles, peça d'una gran popularitat i difusió.

Penso que aquesta ha estat l'obra mestra de Jaume Bonaterra, el títol de la qual correspon (si no vaig errat de comptes) a una sardana perduda de Pep Ventura. Tots hem escoltat molt complaguts la seva melodia i tots hem taral·lejat algun dels seus motius principals.

Malgrat aquests èxits multitudinaris, aquests triomfs esclatants, Jaume Bonaterra no ha perdut el seu tarannà modest i bonhomíós. Músic de la terra, fortament vinculat al País, no ha defugit mai el contacte amb aquells elements que constitueixen la seva font primordial d'inspiració. Autor molt prolífic, ha donat

a conèixer més de cent sardanes, algunes de les quals han esdevingut èxits molt remarcables, tot i que cap d'elles, al meu entendre, no ho ha fet en la mesura de "Sota el mas Ventós".

Ara als 75 anys, el mestre Bonaterra serà objecte d'un merescudíssim homenatge a la ciutat de Figueres, en el transcurs del seu famós "Aplec de l'Empordà". De la seva primera sardana ("La cabra d'or") fins les quatre darreres composicions ("Emília sardanista", "Les tres fonts", "Prec a la Moreneta" i "La filla d'en Pep") s'extén el formidable panorama sardanista bastit per obra i gràcia de la fecunda inspiració del mestre Jaume Bonaterra. Tot un tractat de senzillesa, de poesia elemental, de fidelitat a la nostra terra i els trets més característics de la nostra manera de fer. Jaume Bonaterra ha cantat aquestes coses amb llenguatge directe, que arriba a tothom.

En l'avinentesa d'aquest homenatge que els amics del "Foment de la Sardana Pep Ventura" li dediquen, nosaltres no hauríem pas volgut restar al marge.

Nosaltres, que en certa manera portem a cap una tasca crítica (oberta, independent, mancada de triomfalisme i d'interessos creats) dedicada a la sardana, ens identificarem sempre amb les iniciatives que obeeixin a l'esforç personal d'un artista disposat a ésser útil al País, a establir una comunicació amb el poble, a prescindir dels particulars egoismes per a retre un servei eficient a la noble causa de la sardana.

Desaprovem l'auto-propaganda. Censurem el triomfalisme cofoista. Neguem l'existència dels falsos genis i no volem combregar amb les rodes de molí que ens ofereixen els panegiristes sistemàtics, cantors d'unes excel·lències inexistents. Per això ens sembla tan positiu i respectable l'esforç del mestre Bonaterra. Per això valorem la seva tasca. Per això ens plauen les seves sardanes, un veritable esclat, bategant i lluminós damunt les tenebres que, de mica en mica, s'estenen damunt els horitzons de la sardana.

EUGENI MOLERO

**sastreria
i confecció**

SURROCA

ELS DESITJA BON APLEC

i ELS PRESENTA LA MODA D'ESTIU EN

CAMISES,

PANTALONS,

"POLOS"

i CAÇADORES...

JUNTAMENT AMB UN

EXTENS ASSORTIT DE VESTITS

PLAÇA GENERALÍSSIM, 24

TELEFON 24 - 20 - 51

FIGUERES

Homenatge al Mestre

Jaume Bonaterra

Mestre i amic benvolgut:
Aquest acte d'homenatge
que el poble us ret conmogut
de gratitud és la imatge.
Avui més que mai sentim
devers vos reconeixença
perquè la dansa sublim
conreueu sens defallença.
Sou amorós jardiner
de les sardanes florides
i sabeu regar-les bé
perquè no caiguin marcides.
Quan comença el flabiol
preludiant la dansa noble
sembla un cant de rossinyol
que vibra damunt del poble.
Mentre en seguim el compàs
cada nota ens meravella;
els ocells des del cel ras
n'imiten la cantarella.

Atrets pel cant que retruny
dins les terres catalanes
són molts que venen de lluny
per engrandir les rotllanes.
I en dansar com a germans
sardanes de la font vostra
de que som bons catalans
en donem la clara mostra.
Si ens fos permès d'escollir
la més airosa sardana
de les d'avui o d'ahir,
diríem que les desgrana
amb el ritme engrescador
de qui mai no n'esguerra
l'inspirat compositor
Mestre i amic Bonaterra!

JAUME QUINTANA

ELEGANCIA
COMODITAT
MES ASSORTIT

TOTS ELS PREUS A

CALÇATS

Royalty

Rambla, 3 — FIGUERES

Els nostres compositors de sardanes

Jaume Bonaterra i Dabau

Els bons amics i dinàmics dirigents del Foment de la Sardana **Pep Ventura**, de Figueres ens han demanat la nostra modesta col·laboració al programa anunciador del tradicional aplec que celebren cada any, dintre del florit mes de maig. Com sigui que el d'enguany estarà dedicat a homenatjar a un dels més inspirats compositors empordanesos de sardanes, permeteu-nos amics, que fem d'ell una lleugera referència, —no com es mereix— però sí, posant-hi de la nostra part, tota la il·lusió.

El mestre Jaume Bonaterra és fill de la població de Vila-juïga, on va néixer el 13 de juny de l'any 1898 i on resideix, alternant, fins fa poc temps les seves activitats professionals al marge de la música, amb la seva dedicació preferida de compositor de sardanes, que encara afortunadament, continua practicant.

Va començar els seus estudis musicals, especialment de piano i composició als setze anys, tenint com a professor, el mestre Josep Passoles, de Figueres i també va practicar estudis de violí, amb el mestre Bonaventura Daró.

La seva primera sardana fou la titulada, **La cabra d'or**, escrita quan tenia vint-i-un anys. El gran èxit que aconseguí, li serví d'estímul per anar realitzant l'esplèndida i dilatada obra que fins avui ha dut a terme.

La seva producció abundantíssima, és coneguda i apreciada per tots els sardanistes i amants de la nostra dansa popular. Hem cregut oportú relacionar per anys la seva producció sardanista, perquè es pugui comprendre encara més, la seva constant dedicació i l'extraordinària tasca desenrotllada en tots sentits. Heus aquí, doncs, els títols de les seves sardanes:

- Any 1923 — La cançó de Moràira i Retornant a la Pàtria
(escrites mentre feia el servei militar en terres africanes).
- " 1924 — El castell de Quermançó i Somniades d'amor.

- Any 1925 — Marianela i La vilajuïguenca.
- " 1926 — Les festes de Sant Feliu i La sureda fosca.
- " 1927 — La modisteta maca i La roca d'En Cabriassa.
- " 1928 — Gentil moreneta i Cant a l'escolanet.
- " 1929 — Cançó de festa i Elvireta.
- " 1930 — Compromesa i Salut fills de la terra.
- " 1931 — Sota el cel de Catalunya, Avant Foment de Port-Bou i Amor enjogassat.
- " 1932 — Pomells de ginesta i Cantant pel bosc.
- " 1933 — Rialles de joventut i Jorn dolcíssim.
- " 1934 — Tendre amor, Sota del cirerer i Pensant en tu.
- " 1935 — Quermançó, Escolta pubilla, Rialla de fadrina, Perquè t'estimo, Maria Gràcia i Riallera.
- " 1941 — Mimosa, Concòrdia, Amorosa i Vilajuïga gentil.
- " 1942 — Florindeta, Anísia, Melodiosa i Albina.
- " 1943 — Marilos i Rosalina.
- " 1944 — Aurèlia, Natàlia i Palmireta.
- " 1945 — Jovenalla vilajuïguenca i La filla de l'Aurèlia.
- " 1946 — Gentil Maria-Loreto i Guissonera bonica.
- " 1947 — Montserratona i Enyorant l'estimada.
- " 1948 — Donzella de Quermançó i Rosabelina.
- " 1949 — Fent parella i El Bac de la Rumanella.
- " 1950 — Una rosa purpurina i La veïna de casa.
- " 1951 — Sota l'alzina i Dansaires del Segre.
- " 1952 — La font de la teula.
- " 1953 — Valèria i Gentil donzella.
- " 1954 — La nena del Mas i La pubilla del Castell.
- " 1955 — Sota el Mas Ventós i Gatzara de festa.
- " 1956 — El sardanista de Pedernell i L'infant enjogassat.
- " 1957 — Camí del Monestir, i Les nenes del cor.
- " 1958 — Sardanes a Llançà i L'aplec de Roses.
- " 1959 — Pla del Ras, La font de Mont Perdut, i A la Patronat de l'Empordà.
- " 1960 — Roca Ventosa i Puig d'Esqué.
- " 1961 — Santa Elena de Roda i Nosaltres dos.
- " 1962 — Diada de festa i Font Jordana.
- " 1963 — Mirades que parlen i El símbol dels catalans.
- " 1964 — Mans i mirades i Ara xerrarem.

- Any 1965 — La Rosa de la Masia i Princesa de Quermançó.
 " 1966 — Aquelles paraules, El passarell canta i La Pepa gallinaire.
 " 1967 — L'últim Rector i De la terra catalana.
 " 1968 — Pic de Planells i Refilets de Vilajuïga.
 " 1969 — La Quimeta riallera i Jovenívolà.
 " 1970 — Maria Estrella i Dansaires de Vilajuïga.
 " 1971 — Jaume i Montserrat, Els tres nebots i Gotes de rosada.
 " 1972 — Aplec a Port-Bou. Empordà Iluminós, Endiu-menjada, La padrina Mercè, L'amic Ricard, Esbargiment, Enyorant la barretina i Commemorativa.

En el present any de 1973, el mestre Bonaterra Dabau té per estrenar, les següents sardanes: El nostre poble, Donzellívola, Emília sardanista, La filla d'en Pep, A la ciutat Mare de la Sardana, Prec a la Moreneta, Les tres fonts, (aquestes cinc últimes, amb lletra d'En Jaume Quintana) i, finalment, Bressoleig sardanístic.

El mestre Bonaterra Dabau —amb l'amistat del qual sempre ens hem honorat—, és d'un temperament amable, obert i senzill, com amables i senzilles són les seves sardanes que sempre desperten entusiasme entre els balladors. Una, però, per damunt de totes, que ha gaudit i continua despertant les millors preferències, és la que porta per títol, **Sota el Mas Ventós**, la qual amb la seva vivesa sap comunicar la millor alegria a la nostra dansa i aconsegueix encisar, tant als que la ballen com els que l'escolten.

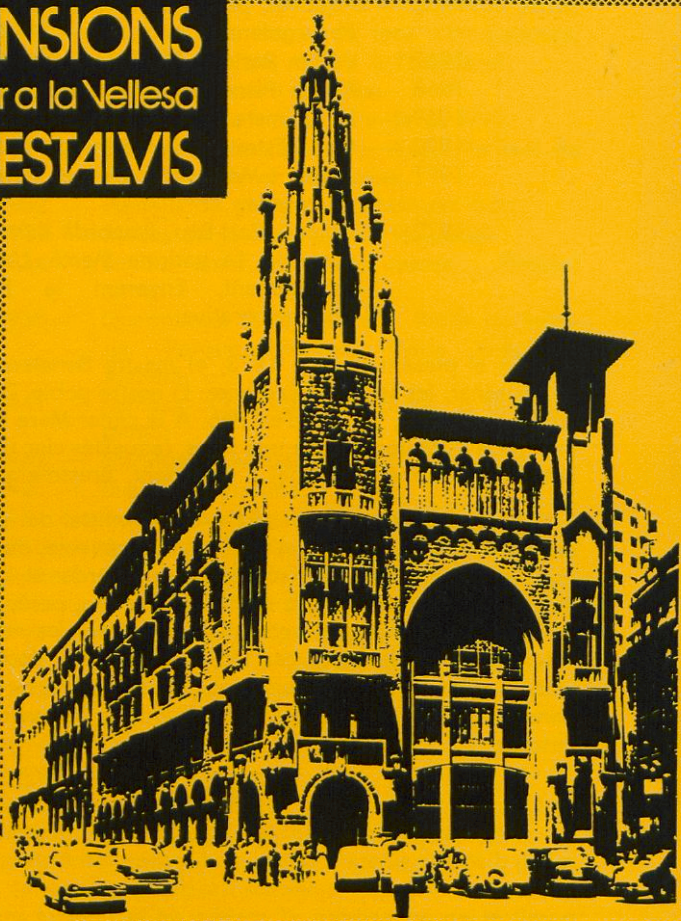
— — —

Ara, quan els sardanistes figuerencs i empordanesos, amb motiu d'aquest simpàtic aplec, es disposen a tributar un merescut homenatge a aquest empordanès de cor i inspirat compositor, nosaltres en adherir-nos al mateix de la manera més sincera i cordial, solament volem dir-li: "Amic Bonaterra; Déu faci que per molts anys, pogueu continuar amb vida i salut, la noble i lloable tasca sardanística.

JOAQUIM GIRONELLA

CAIXA de
PENSIONS
per a la Vellesa
i d'ESTALVIS

OFICINES
CENTRALS:

Via Layetana, 56
BARCELONA

**més de mig segle
dedicada a fomentar
el progrés
econòmic i social**

Els nostres compositors - Retrats

Jaume Bonaterra

En una recolzada en forma de cul de sac de l'Alt Empordà s'hi troba Vilajuïga. Jo hi he anat, en un dia clar i esmotxat del març marçot, quan verolen els brots dels arbres i la clapa verda dels camps és una pròdiga anunciació de les messes rosses del juny. Ni un esquitx d'aire. Voluptuositat líquida i felina impregnada de mentol. En un vern esmanyocat i bonyegut s'hi arredossa un corb negre, —una taca de quitrà flotant— estarrufat i ull viu, que gruny roncament esquerdat i deixa un rastre amarg en la polpa inefable de la quietud.

Una llesca de sol amoixa les pedres seculars de la muntanya de Roda. Ara hi pasturen uns bous peresosos i vacillants; hi ressonen unes esquelles lentes... Tot un crom de bucolisme ranci i rude. Jo m'enfonso en aquesta avidesa contemplativa. Els ulls embotornats prenen una fixesa flonja i lassa, i es tornen més oblics més còncics... Què penso? La ment divaga. Enllà al llom d'un marge, corbada hi ha un brot de famella camperola, espigada, esveradissa i tendre, que cull uns espàrrecs secardins i una faldada d'olives llantioses.

La terra, fecundada, reventa. Es el miracle de la germinació. Aquests ametllers, al ras de l'aspra, empolsats de color i de mistura, són les flames vives que esquinsen la nua virginitat de la crosta endurida, desoladament hivernal.

— — —

Un poble: Vilajuïga. Una cama a la serpentina dels pujols i una galta al coixí tou de la plana. La llum fina i àcida li ha torrat la faç, com un llibre vell enquadrnat amb pergamí i relligat amb cuir. A les vessants dels pujols, ça i enllà, un paisatge apocalíptic: ceps morats, suc de la verema. Aprop, un pit madur, de pedra llisa i pelada, gris com el plomissall d'una perdiu, llepat per l'aigua fressada dels rierols escorrancats, penya-segats i xaragalls argilosos —rojoj fluixa de sang de nap—, i al bell cim, trossos de pedra bèllica, marlets escapsats cavorques clivelades, sargantanes i llangardaixos macilents i cendrosos, silenci

CAFETERIA — SNACK-BAR

ASTORIA

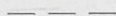
Rambla, 15 — Tel. 24 22 20

F I G U E R E S

gràvid de les collades, caputxes de neu a la serra, halo de farina gèlida i un nom sonor, rodoladís i medieval, amb una visió melancònica d'unes trenes d'or —rull de fideus de cabell d'àngel—, una malla de cer i una cançó barda: el Castell de Quermançó.

Jo he sentit a parlar de la pubilla de Quermançó. Quina dona! Engrescadora, gormanda, cap verd i poc seny, enjogassada com un cadell. Cama prima, tivada, sensual. Petons amb gust de ruda, de llençiscle i mel-i-ous; menjava només el moll dels ossos, la cresta dels galls i el fetge dels mosquits. Naturalment, s'ho va petejar tot. Tenia les mans foradades. Era una dona de foc i una esca de pecat. Diu que feia perdre el món de veure. I bé: No heu pas sentit a dir si darrerament es va maridar amb aquell pastoràs fornit, sapat i pelut que mastegava les estepes i els romanins de la serra de Pau? Misteri insondable. No n'he pogut esbrinar res més. Però encara ara, quan parlen de la pubilla de Quermançó, no em sé estar de dir:

“Sí, sí; em sembla que l'he coneguda. Brava dona! Era un masclot, un vertader masclot... Veureu, veureu! Una vegada...”.

Vilajuïga és un poble que us sedueix. Poble viril, resolt, amb ànima. Poble generós i obert a tots els vents; vents que senten la bravada de la neu, vents que fan olor d'aigües, de marisc i de salobre.

Camino d'esma, ara un pas, ara un altre. Bado. Amb el bastó dibuixo llonguets arran de terra. La meva ombra em segueix amb una fidelitat matemàtica. Fumo. El torterol de fum surt anguilejant pels badius del nas, em frega els llavis i s'esmuny comes ajudeu-me, en una rampa invisible, com un cabridet embruixat. Ric per sota el nas. Els jardins del Balneari són deserts i moixos. Trobo que s'hi està bé. Aquestes aigües són remeieres i precises. Us enceten una gana devoradora. Disolen l'àcid úric. Guareixen el mal gam del cor estragat, la nafra purulenta i enverinada per la sageta certera de Cupidó. Aquesta imatge em volca el cor. —Vaja! —penso— t'has tornat sentimental i cursi. Només et mancava això... Reacciono. De seguida m'adono però, que ja no tinc pèl moixí a la cara.

Entro. Tothom tresca. Fregar, omplir, etiquetar, traginar. Passo depressa. Penso: Aquesta gent són tan francs i sincers que si t'atures i bades et diran que els hi donguis un cop de mà. Ca, barret!

BANCA CATALANA

Voluntat de renovació i de servei

A FIGUERES :

Rambla Sara Jordà, 16

Heus ací el despatx. Ja sóc a dins. En un moment gorra, bastó i gavany jauen sobre una cadira. Encaixades, salutacions. —Si us sembla bé hi farem un cigarret —dic jo—. Naturalment, tothom troba que és una idea genial. No us impacienteu; us els presentaré de seguida: El meu estimat oncle Carles Coll —és un meu oncle, sabeu? —radiant, bonatxàs, cara rodó i un perfecte "gentlemen". L'amic Sr. Margineda i Duran, home de fonda cultura, obert a totes les inquietuds de l'esperit, afable i simpatiquíssim, signa unes factures. Fem, distretament una serenata de xerroles. Sempre que vaig a Vilajuïga no puc estar-me de visitar, comentar i admirar l'esplèndid museu de mineralogia que posseeix el Sr. Margineda. Es un tresor empordanès completíssim, perfectament ordenat. La discussió s'escorra polidament... Un poc enllà, silenciós i caute, hi ha un jove massís, tombada la testa damunt la taula, escrivint. —No us coneixeu?— Jo arronço les espatlles. —Es el compositor Bonaterra. —I immediatament el sotmeto a un interrogatori sistemàtic.

Xiula el tren i la fera monstruosa, panteixant, s'allunya...

— — —

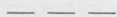
Jaume Bonaterra és jove. A tot estirar no passa d'una trentena d'anys. Home corpulent i ferreny. El vestit de vellut i les espadnyes debaten la seva bonhomia innata, la simplicitat estoica de la seva vida. L'home amagat i modest, escàpol a la fatxendaria i a la disbauxa. Una mena de caçador furtiu...

Fesomia ascètica, pell groga, cabells rinxolats, les espatlles plenes, els pòmuls agressivament cantelluts. Les dents, testes i grosses, bombades es retallen a frec dels llavis molsuts; unes dentasses magnífiques que produirien el traç sensacional de la caricatura. Unes dents estil Sánchez Guerra; fèrriament testes, palets de riera, sense taca de niell. Jo crec que unes dents amb niell, vénen a ésser com una mena de llençol net de bugada amb unes deixies negres que hi broden aquests animalets arxi-micro-fantàstics que s'anomenen puces.

Bonaterra és l'home de casa. Va obrir els ulls a Vilajuïga. Vilajuïga és tota la seva història. Si no hagués fet el servei militar potser no s'hauria arribat a moure mai de Vilajuïga. Ell és igual que un arbre: allà on neix s'hi queda. Hi ha posat unes arrels fondes, com aquest mateix arbre que s'amistança per sempre més amb la terra i s'hi arrapa gelós, furient, sadoll de tastar els grumolls de la terragada calenta i beure en les venes i artèries de les campasses brunes, el nèctar que recullen i filtren de les gotes cristal·lines i botides del rou matinal.

Li parlo de les seves sardanes, i ell, fixa uns ulls de pela de magraner, ingenus que boten suaus i placèvolts dintre l'òrbita color de cua de mallarenga. No li diu res l'adullació, el soroll, els crits, poder-se colzejar amb el ritme estrepitós de les multituds embogidés. Per ell: el silenci, la feina de cada dia, l'ombra fantasmal que treballa. Obra la poncella groixuda dels llavis i riu escèptic i mansuet. Es posa les mans al mentó arrodonit i amb el dit pòlzer frega la comba del gorgil, manyagament. Al mig del mentó, ara s'hi destaca un foradet menut com un niu de gafarrons.

Les paraules vibren lentes i porugues. Bonaterra s'ha inoculat amb l'ànima del poble. Darrera els vidres hi ha catifes de verd, xiscles d'ocells, fosforescència sacsejada i trèmula de maturitat precoç. I la conversa es talla sovint, sospesa i fràgil, com el calze d'una campaneta rosa, lívida i fosa de crepuscle.

Els pobles pasten i nodreixen els grans músics de l'emoció, a semblança seva. Bonaterra és un fill del poble i canta els goigs i les sofrences del poble. La música d'En Bonaterra, és com una violeta blavissa i boscana que la descobriu i l'estimeu per la fragància que deixa anar. De petit, ja la inspiració el pessigollava cor endins, quan encara desconeixia la màgia d'engabiari cançons. Davant d'ell hi oscil·lava la poma lírica de la temptació. No ha pogut estudiar el mètode, la composició i l'harmonia. S'ho ha après ell mateix, feixugament, destarotadament, campi qui pugui. Heus ací la inspiració: la corda tiva i sona. Polsa un cant verge, matisat de fons eixonats i elàstics que remouen i agiten la monotonia de les gorgues quietes. Penetreu en l'espessor de la selva; la solitud és intensa; oiú un crit d'un gaig escardalenc; la solitud es trenca i aixequen els ulls com un naufrag que ja no sent la basarda de la solitud. I així són les sardanes d'En Bonaterra: us fan aixecar el cap, perquè són uns crits verges i nets que us obren el cor a l'esperança.

L'amic Margineda, que sent l'art i té un formidable temperament d'artista, va començar a fressar-li camí, a fer-li conèixer les beceroles de la música; pot dir-se que ell va descobrir-lo, que va ajudar-lo a néixer artísticament. Durant una temporada va aprendre de piano amb el Mestre Passoles. Cal dir que En Bonaterra és un pianista excellent. No ha tocat mai en cap orquestra. I prou. Però des d'aleshores va començar a escolar-se la gota d'aigua tossuda que forada la roca viva: l'enorme voluntat

d'En Bonaterra. I l'Empordà altra vegada se surt amb la seva: té un compositor més, un legionari més del seu esperit incorrupte, un tany de roure que no podrà corcar la vanitat i l'encens de l'home que es vol vendre.

Ha escrit més d'una trentena de sardanes, admirables. Als vint anys va compondre "Records d'Empordà". Tots n'hi coneixem alguna. El nom senzill i evocador, ens fa reviure un episodi, sal i gràcia permanent de la joventut. Recordem: "Vilajuïguenca", "El Castell de Quermançó", "La cabra d'or", "La sureda fosca", "La font de la Teula", "Gentil moreneta", "Cançó de festa"... sardanes que enyorem sovint i que fa que acudim als discos de gramola per a saciar el nostre desig.

La música d'En Bonaterra és fonament popular. Cants de la terra. Bellugueig de festa majonera. Fregadís de calces i tomanyins. Frescor. Diafanitat. Les sardanes d'En Bonaterra, no imiten cap compositor, no tenen escola determinada. Són feréstegues, esquerpes de semblança. Són rotundes i vigoroses, perquè no es calquen elles mateixes, no es roben llur propi tresor original. Són saboroses de dies verges, de mères assaonades: de cireres d'arbós, de blat-de-morars de goret, ufanosos i esponjats...

Bonaterra no és un professional, és un aficionat engrescador, i cap clos li és vedat al seu enginy; petja els fencs, els aulets, els rostolls, àrdidament, intrèpidament, amb un raig d'entusiasme indecible. Aferrat al camí que va traçar En Pep, ell creu que, ara com ara, no s'ha d'escurçar la sardana; perquè segueix el camí d'En Pep, ell admira l'Enric Sans, no solament com a compositor, sinó també com a intèrpret puix que En Sans tocava amb el cor i no amb els llavis.

Bonaterra diu que pensa continuar produint. Ben fet. Tres o quatre sardanes cada any, tres o quatre pollets més a la colla, peixats amb mill i panís de les nostres feixes —llums de la imaginació empordanesa, llocarada abigarrada de les sardanes d'En Bonaterra— que s'acosten cadents, oxigenades i pures per a ajocar-se —com els polls— sota la tebior de les grans faldilles de merino de la masovera.

ERNEST ALBERT I GALTER

Extret de "La dansa més bella...", portantveu del Foment de la Sardana de Figueres, n.º 27, del mes de març de 1930.

GARAGE PLANA, S. A.

Concesionario D.K.W.

Concesionario MERCEDES BENZ

Servicio VOLKSWAGEN

Exposición y ventas:

Rda. Barcelona, s/n — Telf. 24 37 52

Taller y recambios:

Calle Angel, s/n — Telf. 24 20 57

La filla d'En Pep

SARDANA

Sóc de raça empordanesa
i gronxant-me en bon bressol
he crescut amb ardidesa
al bell so del flabiol.
Quan jo era criatura
feia ja algun saltiró
i el meu pare, en Pep Ventura,
em digué fent-me un petó:
"Tindràs el nom de Sardana
i seràs la més gentil
de les danses, i galana
com les tendres flors d'abril;
si la Musa llum m'envia
el doll fresc es mantindrà
de la font de l'alegria
i et podré donar la mà".
Honrant el pare i la terra
m'he fet gran sempre ballant
començant pel peu esquerra
i amb el dret repuntejant.
Van donant-me alegre vida
grans Mestres amb ploma d'or
i el meu cant al món convida
a parlar-me amb la mà al cor.
Mentre ballo parpelleja
al firmament un estel;
és el pare que em festeja
fent-me l'ullet des del cel.
La gent, de mi no es cansa
i després d'haver segat
em ballen, i sóc la dansa
de la terra del bon blat!

Lletra de **JAUME QUINTANA**

Música de **JAUME BONATERRA**

Exclusiva aparells **WESTINGHOUSE**
Distribuïdors **ORBEGOZO - HOMAN**
Distribuïdors **FRIGORIFICOS FAGOR**

AGENCIA 1604

Mallol Hnas., S. L.

DESPATX:

Rambla Sara Jordà, 1 — C/. Monturiol, 2

Telèfons 24 11 91 — FIGUERES
24 25 44

Empordà Iluminós

SARDANA

La comarca més airosa
que dins Catalunya hi ha
de lluna i sol lluminosa
nit i dia, és l'Empordà.

A la terra empordanesa
brilla el sol amb magestat,
ell és rei, ella princesa
i s'han ben enamorat.

Hi llisca la lluna plena
argentada i resplendent,
que amb la seva faç serena
li somriu ben tendrament.

De dalt del cel l'estelada
la claror li fa arribar,
i amb puresa platejada,
s'escampa per l'Empordà.

Quan el vent de tramuntana,
bufa fort de tant en tant
per la serra i per la plana,
l'il·lumina tot xiulant.

En sorgint la nuvolada
cobrint tot el firmament
ve un airet de marinada
i li torna el lluïment.

I és un país d'alegria
de sol i d'aire ben sa,
i tant de nit com de dia
lluminós és l'Empordà.

Lletra de **JAUME QUINTANA**

Música de **JAUME BONATERRA**

GESTORIA MARIN

SEGUROS

PASAPORTES

MATRICULACION Y TRASPASO
VEHICULOS

TRAMITACION DE GESTIONES
EN OFICINAS DEL ESTADO

C/. Lasauca, 6

Teléfono 24 12 21

FIGUERAS

Enyorada barretina

SARDANA

Les barretines vermelles
del passat són grat record.
Eren flors com les roselles
florides dins un camp d'or.
Voleiant en romeries
per les places i mercats
entre dolces melodies
i els aires encisats.

Les portaven vells i joves
amb faixa de bon cotó
i les espardenyes noves
en jorns de Festa Major.
Quan dansaven la sardana
tots enlleçats de les mans
ella airosa voleiava
per joia dels catalans.
Colors de sang de l'ensenya
del gran poble català
sempre fort com una penya
que no es pot desarrelar.
Posant-nos la barretina
conservem la tradició
que per tot cap que barrina
és cinyell de distinció.
La barretina vermella
ara i sempre florirà
com una gentil rosella
sobre el poble català.
Lletra de

Lletra de **JAUME QUINTANA**

Música de **JAUME BONATERRA**

MUEBLES MAS

Avinguda José Antonio, 23

Sant Antoni, 2 — Castelló, 12

Telèfon 241519 — FIGUERES

El centenari de Pous i Pagès

Molt li plauria al signant que els organitzadors d'aquest Aplec s'haguessin adonat d'aquesta coincidència, i que almenys una de les sardanes que en aquesta diada seran tocades fos dedicada a l'eminent escriptor empordanès que, precisament en una de les seves novel·les, lloava la sardana amb aquestes paraules:

"I començà la sardana, tota compàs i mesura, gentil i severa creació d'un poble que no perd el respecte de si mateix ni en el més fort esclat de la seva alegria. I les rodones, oscil·lant sàviament a dreta i esquerra, s'anaren engrandint, convidant a tothom, homes i dones, pobres i rics, vells i joves, a gaudir en santa germanor, agafades les mans i el cor alegre, d'aquella joia de viure, que és font del plaer de dansar i en ell es desfoga".

Els peus, puntejant, sembla que no toquin la terra, i el cercle bota i rebota, com si volgués posar ales i remuntar-se fins al cel a ser-hi gloriosa constel·lació, corona d'estrelles, símbol i senyal de la gent i de la terra catalana".

Fou el mateix Pous i Pagès el que en una altra de les seves pàgines descrivia l'Empordà, des de la vessant de les garrigues d'Avinyonet, la plana i el mar i els rius i els montículs que s'hi alternen, amb l'amor d'un home que en sabia tots els detalls, d'aquell panorama, on com illes en la verda mar de la plana Vilatenim i Vila-sacra treien el cap. El Far s'encastellava en el seu solitari turó i es badava en el fons la gran flor blava de la badia.

Tot això, per la dignitat i el fervor amb què és dit, bé mereix el nostre respecte i el nostre agraïment en una efemè-

rides tan assenyalada com és el centenari del naixement de Pous i Pagès a Figueres.

Gran comediògraf, excellent novel·lista, enamorat de l'Empordà i home de tremp noble i segur en moments culminants de la seva vida, sabem que agrairia profundament els nostres records, per venir-li de la terra que amplament havia trepitjat des d'infant, anant i venint des d'Avinyonet a Figueres amb els llibres penjant a l'esquena per venir a estudi, en aquelles fumoses matinades, que tot blanqueja de gebre, i després, en les joioses avances de la primavera, quan començaven els ametllers a treure florida, i els arns es posaven les robes nupcials, de blavor perfumada.

Vegeu, amics, si tot això no es mereix una sardana, i el més cordial dels records.

JAUME MAURICI

Principals obres de Josep Pous i Pagès:

NARRACIO: Per la vida. - Quan es fa nosa. - Empordaneses. - Revolta. - La vida i la mort d'en Jordi Fraginals. - Tota la saviesa d'aquest món.

TEATRE: L'endemà de bodes. - En Joan Bonhome. - Senyora àvia vol marit. - Sang blava. - La mel i les vespes. - Rei i senyor. - Papallones. - Tardania.

La sardana de les flors

A Maria Perxés

Les flors del bosc i del camp
que la meva mà agermana
s'enllacen a dintre el ram
per simular la sardana.

Veig botons d'or i blauets,
lligabosc i corretjoles,
lliris que s'alcen colldrets,
margarides i violes.

El romaní, —mel del buc—
de la murtra s'acontenta,
l'orenga s'ajunta al bruc
i l'espígol a la menta.

Mentre el florit ginetó
duu el sol en cada poncella,
entre els clavells de pastor
sagna el cor de la rosella.

L'escabellosa somriu
amb el blau a la mirada
i el trèvol treu el caliu
de la seva sang rosada.

Es confonen els colors
dins el ram que m'anuncia
la sardana de les flors.
¿D'on vindrà la melodia?

El vent llisca pels pradells
clamant cobles invisibles
fins que ve "El cant dels
[ocells]"
ric de tenores i tibles.

El ram comença a girar,
i quan el somni s'afua
ja no el tinc dintre la mà
que s'ha quedat balba i nua.

MONTSERRAT VAYREDA I TRULLOL

Maig - 1973

EXIJA SIEMPRE

NARANJAS
DULCINA
Y MILOR

EL PALADAR LAS PREFIERE

Distribuidas por

MIQUEL-LORCA, S. A.

Estrangeres ballant sardanes i parlant català

**SI NO ENS VALOREM NOSALTRES,
QUI ENS HA DE VALORAR?**

Hi ha coses emocionants de debó. Emocionants i, al mateix temps, alligadores i aptes per a fer pensar. Són coses que hom les recorda, però no perquè s'hagin quedat gravades únicament a la memòria sinó perquè es mantenen vives dintre del cor. No fa pas massa temps em va impressionar el fet de veure a unes estrangeres —concretament unes noies negres— ballant sardanes. Un amic que es trobava al meu costat, contemplant la ballada, va fer aquest comentari: "moltes noies de la nostra terra podrien estar ben contentes de ballar les sardanes com ho fan aquestes noies negres". No puc opinar com un entès (no passo de ser un modest sentimental de la nostra dansa) i per això em recolzo en el testimoni de l'amic que, dit de passada, les sap contar i repartir molt bé. En fer el seu comentari, però, em sembla que el meu amic va concretar massa i que podia haver generalitzat dient que "una bona part de la joventut de Catalunya podria estar contenta de ballar sardanes com ho feien aquelles dues noies negres". Possiblement la meva digressió no pas absolutament necessària, haurà ajudat a donar brill al matí o, si us sembla, a la intenció de l'apunt.

La curiositat va exercir el seu poder dintre de mi de tal manera que quan la Cobla va finalitzar la seva interpretació, em vaig trobar parlant amb les dues noies negres que havien assistit a la ballada. Algú me les va presentar i dec dir que si la meva impressió o la meva sorpresa foren majúscules quan les vaig veure ballant sardanes, em vaig sentir realment emocionat en constatar que les dues noies negres parlaven el català com qualsevol de nosaltres. Si no hagués estat el color, el cabell, els llavis, les dents meravellosament blanques i el somriure exòtic que les acompanyava, hauria dit que es tractava de noies de casa nostra. La doble constatació —unes noies negres ballant

sardanes i parlant català— significà per a mi una alegria, una lliçó i un motiu per pensar.

Pocs dies després havia pogut conèixer la història d'aquelles dues noies negres que es trobaven a Catalunya (ara ja no s'hi troben) i que havien tingut interès per aprendre les dues coses que ens caracteritzen més definitivament: l'idioma i la dansa representativa. De tota manera, malgrat que la història és curiosa i simpàica, crec que hem de posar la nostra atenció en els tres punts insinuats al final del paràgraf anterior: l'alegria de la constatació sorprenent, la lliçó de la mateixa i la matèria de meditació que conté.

Quant a l'alegria hem de convenir que sempre constitueix un motiu de goig el veure reflectit el nostre paisatge (l'interior i l'exterior) en els ulls dels forasters que ens visiten. Ara bé, el motiu de goig s'amplia, s'intensifica i fins i tot es fa més autèntic quan us adoneu que no solament el paisatge queda reflectit en els ulls dels visitants sinó que aquests han pres possessió dels nostres valors espirituals —eminentment culturals en aquest cas— per a convertir-se en una vivència i en uns propagadors dels mateixos. No puc negar que vaig sentir una satisfacció molt profunda quan aquelles noies em varen dir que havien adquirit una pila de gravacions sardanístiques per endur-se-la al seu país i fer-la sentir a les seves famílies i amitats. "Estem contentes d'haver estat a Catalunya que no ens cansarem d'explicar la seva acollida i les seves bel·leses". Si no foren textualment aquestes paraules que em digueren, poc se'n falta. El sentit, almenys, roman intacte. Hom pensa que tal vegada l'Àfrica folklòricament carismàtica, tan meravellosament rica d'imaginació i de sonoritats, s'haurà extremat a causa d'una volada de tenora, espiritualment excitant i misteriosament apaivagadora. La descoberta que el nostre paisatge no solament es reflecteix en els ulls dels que ens visiten i conviuen una temporada amb nosaltres sinó que els penetra, produeix una sensació vivíssima de felicitat.

L'alliçonament de la constatació s'explica sense paraules. No us heu trobat mai amb la sorpresa a l'inrevés? En certa ocasió —i no pas a Figueres— vaig fer una pregunta a un infant, els pares del qual conec, i em va contestar en castellà. Primer vaig pensar que les meves oïdes m'havien jugat una mala passada i vaig insistir preguntant. El noi es va mantenir en el seu terreny. Més tard vaig preguntar als pares el per què i em fou contestat que "havien determinat que el seu fill parlés habitualment en

castellà per què, quan sigui gran, no se li conegui per l'accent la seva procedència". Com en les historietes, només ens cal posar: "sense paraules". L'anècdota és prou eloqüent. També recordo el "sardanes?... va!..." d'un company d'infantesa que, ballador de mena, diu que és al·lèrgic a les sardanes. Un arriba a comprendre l'alèrgia que en aquest cas potser hi hauria el deure de dissimular-la, però no acaba d'entendre l'actitud despectiva que, deslligant-se de la dansa, arriba al mateix símbol. De la mateixa manera que un sent el pessigolleig del goig quan veu reflectida o penetrada l'ànima del Principat en els ulls o en el cor dels que vénen de fora, un sent també el dardell del dolor quan veu aquesta mateixa ànima incompresa, potser despectivament tolerada, en els ulls o en el cor dels que són de casa mateix. Serà veritat que no ens adonem del nostre bagatge fins que els altres ens el descobreixen?

I referent al tercer punt —al de la matèria per a reflexionar— em sembla que no podem fer altra cosa sinó contrastar unes actituds i altres. No cal esforçar-nos gaire per imaginar l'esforç d'unes noies negres per a aprendre el català; en canvi ens hem d'esforçar molt per entendre el poc esforç d'una porció de joventut per a llegir i parlar correctament la seva llengua. Tampoc no ens costa gens d'imaginar l'esforç que suposa per unes africanes, aprendre de ballar la nostra dansa representativa. Per què —un es pregunta— als nostres aplecs hi ha tanta manca de joventut? Es evident que molts (noies i nois) no saben ballar sardanes. Parlant amb un grup, en ocasió d'un aplec celebrat a la nostra bella capital empordanesa, vaig arribar a la conclusió que molts es marginen de les ballades de sardanes perquè no les saben ballar. Tampoc no es volen esforçar per aprendre'n. Possiblement no hem arribat encara al descobriment dels valors de l'idioma que és l'accent més audible de la nostra personalitat ni de la sardana que constitueix el seu accent visible. En certa manera estem en deute amb nosaltres mateixos perquè podem presumir d'una riquesa que ens pertany i que hem d'augmentar, restem amb els braços plegats, incomprensiblement passius, deixant-nos passar la mà per la cara per molts forasters que arriben i s'enamoren d'allò que és nostre, genuïnament nostre i que no ens sap greu (actitud generosa també molt nostra) que els altres ho participin.

No oblidaré fàcilment aquelles dues noies negres que ballaven sardanes i parlaven català.

MANUEL PONT I BOSCH

F E R R E T E R I A

Corominas

El més modern utillatge de cuina

Els més pràctics aparells electrodomèstics

Els més elegants mobles metàl·lics i en general tots els estris per a fer la vostra llar alegre i confortable, els trobareu a molt bon preu a can

Corominas

FERRETERIA

BATERIA DE CUINA

ELECTRICITAT

LLISTES DE NOCES

Carrer de la Rutlla, 7

Tel. 241134 -- FIGUERES

Ofrena a València

A bastament cantada
per músics i poetes,
terres endins i mars ençà,
t'han lloat sempre pels teus mèrits
que a flor de pell se't descobreixen,
però el més dolç dels encanteris
per a mi sol el vull guardar.

En tu hi ha trossos de la meva vida,
neguit i lluita que amb l'amor s'amida,
primera llar que el nostre esforç alçà.

El tabalet i la dolçaina
doblen els ritmes de la teva dansa
menada a un temps sobre el teu cor i el meu.
El tamborí replica al tabalet
per a prestigiar l'adéu;
i la dolçaina invoca la tenora.

Et voldria fidel al teu llenguatge,
esqueix de la mateixa llengua
que jo sempre he parlat i parlaré;
coberta amb els colors de la Senyera,
vermell i groc, entrellaçats pel blau,
que amb fermaça de pau
va donar-te el teu Rei, Jaume 1er.

Pel condomini
dels colors referits a les banderes
i pel comú llenguatge,
quan jo sóc lluny de tu,
em plau de renovar-te l'homenatge,
des d'una vella terra
que et pren com a germana,
amb l'**Ofrena a València**, la sardana
que per a tu va escriure
el mestre Joaquim Serra.

JAUME MAURICI

Cómo saber si una empresa pertenece al grupo Bancaya

Hay varias pistas:
Cerciórese primero de que la Empresa toca una actividad
"muy de hoy": Financiación, Crédito, Seguros, Leasing...

Averigüe si, en poco tiempo, ha llegado a ser

Empresa líder en su campo.

Asegurese de que es una Empresa dinámica, progresiva,
con un moderno concepto del servicio.

Aun hay mas pistas. Pero queremos facilitarle la tarea.
Vea si la Empresa esta en esta relacion:

INDUBAN
Banco Industrial

FINSA

Sociedad de Cartera

EUROCARD ESPAÑOLA, S. A.

Tarjeta de Crédito

GESBANCAYA

Administración de Carteras

SOVAC-BANCAYA

Financiación de Bienes de Equipo

COFINCAYA

Sociedad de Financiación

LISCAYA

Sociedad de "Leasing"

PLUS ULTRA

Compañía de Seguros

V GRUPO DE EMPRESAS
BANCO DE VIZCAYA

La profusió d'aplec sardanístics

Fa poc fórem agradívolament sorpresos quan se'ns lliurà la Guia d'aplec sardanístics d'enguany, no sols pels que ja sabíem tenien el costum de celebrar-los cada any, sinó, i això és ben falaguer, pels que hom anuncia a festejar per primera vegada, en una data ja assenyalada en el curs del proper estiu, com són el de Borrassà, el de Peralada, el de Ribes de Freser i encara, també, el de Navata, el qual se'ns assabentà una mica més tard quan ja s'havien imprès i començat a repartir la Guia, ja esmentada, d'aquest any, de les Comarques Gironines.

Ens cal, doncs, expressar, ben efusivament, la nostra més cordial i sentida enhorabona pels seus tan lloables projectes sardanístics bo i encoratjant-los per què no minvin en entusiasme en tot allò que sigui pel millorament de la nostra estimada dansa i sàpiguen perseverar en la celebració del seu aplec i festes semblants.

Certament, que fa bo de veure tota aquesta bella floració d'aplec. Però tant com el nombre, ens interessa la qualitat i dignificació de tots els actes sardanístics. Volem dir amb això que l'esforç ha d'ésser també d'acord amb els programes de sardanes, amb la participació de les cobles i també —això potser és el més interessant— amb la dignificació, sempre al màxim, de la manera de dansar la nostra sardana.

Ho diem així, perquè encara hi ha algun diem-ne ballador que emportat per l'entusiasme, més o menys engrescador, es comporta d'una manera bon xic grollera, la qual cosa no té res a veure amb tot allò que és propi del ben dansar i sense esbojarraments.

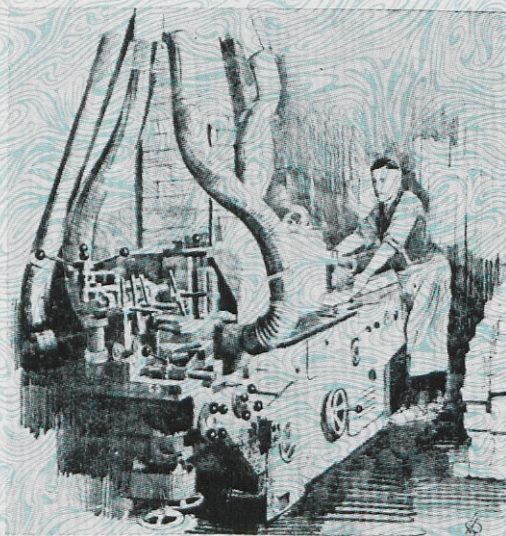
prefabricados de carpintería

avenida
josé antonio, 148-150
teléfono 24 25 26

figueras

venta
exclusiva
a
carpinterías

La nostra posició davant la sardana no és la d'ahir, ni la d'avui, ni volem dir la de demà, puix que ja no hi serem. Però, conscientement, sí que ens plau de dir i repetir que és la de sempre. La que ja en els dies fermes de la nostra joventut propugnàvem i defensàvem, amb tot l'entusiasme impulsiu, i en el qual ens hem mantingut aferrissadament. Dansar d'una manera noble i senzilla, ben natural, sense enfarfegaments de cap mena, és a dir, tant si a les vostres mans hi venen enllaçades les d'un jove o noia, d'un home ja madur o entrat en anys, com d'un nen o nena que també frueix, bo i saltironant la dansa, sense exageracions: ni salts i camades, ni corredisses. Gaudir, plenament, lliurant-s'hi de debó!

Ens mantenim, doncs, implacablement, fidels a la nostra dèria. Això ens satisfà molt i ens plauria fos ben encomanadís. El qualificatiu que té com a **dansa més bella**, sapiguem-la mantenir sempre dignament. Això serà, tothora, un grau més de la nostra estima i consideració davant els pobles d'arreu del món.

Que els aplecs, doncs, ens **apleguin** al millor enaltiment de la nostra dansa que serà com dir al millor enaltiment del nostre poble!

Això refermarà la bella dita del nostre gran poeta Maragall:

"Es la dansa sencera d'un poble que estima i avança donant-se les mans!".

JACINT BOSCH

COBLES

CONJUNTS

CANTANTS

FESTIVALS INFANTILS

COMPANYIES DE COMEDIES

COMPANYIA DE SARSUELES DE **JOAN GUAL**

Organitzacions Artístiques

Duran

AGENT AUTORITZAT I SINDICAT

Sant Pau, 42, 4.^{art} 2.^a

Telèfon 24 20 10

F I G U E R E S

La sardana i un record

Quines notes, Senyor, més cristallines
surten de la tenora en dolç esclat!
Les velles mans, que el temps ha treballat,
s'ajunten amb les més tendres i fines.

Ara són notes greus, que com espines
es claven en la meva soledat
i em porten veus d'un temps que ja ha passat.
D'humanes que eren s'han tornat divines.

De sobte em sembla veure una figura
que com en somnis, un instant s'atura
desfent-se de l'anella lentament;

mentre segueixo el ritme de la dansa
m'arriba el seu record i l'enyorança
encara es fa més fonda i persistent.

M.ª ANGELS VAYREDA

Banco Comercial Transatlántico

Capital: 534 millones de pesetas

Reservas: 900 millones de pesetas

F I G U E R A S

Plaza Calvo Sotelo, n.º 3

Teléfono 241729

Apartado de Correos, 155

BANCA — BOLSA — AHORRO

Para toda clase de operaciones Bancarias

SIRVASE CONSULTARNOS

Sede Central: **BARCELONA**

Próximas inauguraciones

Sucursales: **Gerona - Tarragona - Sardanyola**

Agencias: Urbanas: **Barcelona - Madrid -**

Málaga (Torremolinos) - Tarrasa

EL BANCO DE LOS BUENOS SERVICIOS

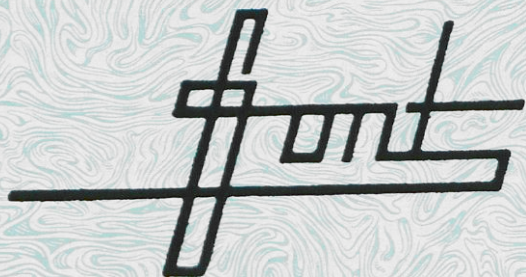
Aprobado por el Banco de España con el n.º 8.232

Records i judicis

Fou a Barcelona i un diumenge de primavera quan jo prenguí contacte amb la sardana i per primera volta. Feia poc que nosaltres érem al nostre pis del Carrer d'en Casanovas entre París i Londres, com deia la meva mare tota cofoia d'aquell internacionalisme, i encara voltats de llibres, car el meu pare posseïa la més completa biblioteca privada que jo hagi mai vista. Aleshores, els nostres canvis de contrada, forçats pel funcionisme del progenitor, venien atollats pel munt de caixes i caixons de llibres, embalum enorme, malson de ma mare, i ço feia que corrent d'un costat a l'altre desentaforant paperets i cercant-hi el lloc per a enquivir-los, cap de nosaltres no tingué esma de fer-se un plan racional de visites al nou i meravellós indret on vivíem. Així jo, noi d'uns catorze anys, vaig prendre un tramvia, el vint-i-dos, amb el determini de fer una visita al zoològic i ja es veu com érem d'autònoms a casa nostra i no gens taujans.

Em vaig perdre, més no pel camí, sinó que, demanant pel porticó del zoològic, aní a raure a vora d'una plaça plena de colles arrodonides i juntes les mans. Jo tot ho mirava i més que res uns quants endarrerits que forçaven la rodona, afegien qualche cosa, barret, mocador jaqueta, al munt d'objectes al mig estant i ballaven després agafant les mans que se'ls hi oferien. I que ningú no em pensi més innocent del que jo ho era. Aquell temps no gaudia de mitjans de comunicació a l'abast d'un noi, i que jo no sapigués quina cosa fóra la sardana s'esqueïa dins de la normalitat. Doncs bé. Després d'aquella primera visió sardanística, global i poc crítica, vaig pujar al temple, al costat de la verra, per tal de llegir la partitura —feia força temps que em feien estudiar música— i prenguí el determini de no perdre'm cap aplec al Parc de la Ciutadella, ço que em va resultar fàcil, perquè tots els diumenges la Banda Municipal de Barcelona, sota la direcció d'aquell lleó moral i físic que es digué Lamotte de Grignon, donava un concert gratuït al vell Palau de la Música. Em refereixo, és clar, al pavelló així

SASTRERIA

Plaça Generalíssim, 5

Carrer Portella, 1

F I G U E R E S

TELEFON 24 23 27

anomenat, posat al davant del Parc de la Ciutadella, al cap d'avall del Passeig de Sant Joan. Fou un dels edificis bastits al temps d'en Prat de la Riba.

El concert començava a les onze i l'aplec a les deu. Seixanta minuts de sardanes i després al Palau per a sentir la part de programa que m'interessés, perquè, quan es tractava de qualche partitura coneguda, romania al temple, sempre al costat del verri, home que no em digué mai res i fins i tot reia si em veia arrufar les celles sentint una nota tèrbola.

De ballar, malhauradament, no calia pas que em parlessin. Sóc d'una turpitud indescriptible per a tota mena de danses i aquest meu defecte, no sé si intel·lectual, o físic, ja és proverbial a casa nostra. Una meva tia, no gaire més gran que jo, passà bona part de la seva joventut a ensenyar-me sense resultats i la meva dona, abans xicota, renuncià fa temps a fer-me ballar el pas-doble. Resulta increïble que amb les meves aptituds musicals existents i passeu-me la inmodèstia, i la meva orella que em permet de captar qualsevol motiu més complicat que sigui, no pugui jo moure els peus segons un ritme. La cosa em semblà més forta, perquè el meu germà gran adquirí un llibret per a ballar sardanes, amb plans on hi havien les petjades, i després d'emprar dues setmanes estenent els seus papers a la cambra —la compartien— i saltant-hi a sobre "debuta" amb bon èxit i força felicitacions. Em vaig resignar i vaig continuar sentint la verri.

Temps després, i a Perpinyà, si que vaig gosar ballar sardanes. Em decidiren, d'una part, els francesos, que ho feien molt espès i d'altra, el meu bon i malhaurat amic Tries, eloqüent i persuasiu. Confesso que les meves ballades eren d'una heterodòxia concloent i confesso també que una vegada ferma la sardana al Rosselló i sense utilitat la meva "campanya de promoció", vaig seure al Cafè de Llotja, al costat de la verri, com sempre.

I aquestes són unes quantes meves impressions sobre la dansa més bella de totes les danses que es fan i es desfan, personals, perquè cadascú és un univers petitó amb amagatalls i accidents sorprenents àdhuc pel mateix individu. Jo, quan tanco els ulls, per sempre mai veuré la imatge d'aquells nois

LLINARES

OLEO - HIDRAULICA

Fabricación de bombas, motores, cilindros de simple y doble efecto, telescópicos, válvulas de regulación, distribuidores electroválvulas y grupos industriales

TAPIS, 29 - TELS. 242103 - 243695

FIGUERAS (Gerona) España

i noies al Parc de la Ciudadella saltant amb una suavitat de vellut, com si haguessin dut als peus les ales del Mercuri famós i a les mans colomes amanyagades. Fiscorn i tenora, xirop i taronja de l'orquestra, tendeixen un canemàs d'harmonies, mentre la verrea, rondinaire mestre d'escola a l'antiga amb manegots i busca, mormola la llei inapellable del ritme. I llavors es produeix el miracle estètic. El munt d'esforços mercès al qual els homes encobrim les nostres servituds animalsques i ens fem una segona natura d'elegàncies, suavitat i polidesa. Pel damunt de totes les altres qualitats, la sardana és una dansa cortesa i cerimoniosa, àpex d'una cultura en el ritme estatuari pren una part definitiva, perquè, de segur, quan el fre estètic no dibuixa moviments, paraules i actituds, homes i dones ens reduïm a mascles i famelles, no tan sols en aquest domini, sinó en tot altre de la vida individual o colectiva. Peus alats i mans ingràvides redueixen la pesantor d'una matèria que ens marca i determina i són el símbol d'un somni que ens vol més esperit que sordidesa.

F. GARRIDO PALLARDO

**PREFABRICADOS PAVIMENTOS
Y FERROESTRUCTURAS S. A.**

prewiter s.a.

**PREFABRICADOS DE HORMIGON
TERRAZOS DE CALIDAD
FORJADOS D. C.**

C/. SAN ANTONIO, 87

TELEFONOS: Fábrica: 241892 - Oficinas: 243889

FIGUERAS

Colofó

Portem el cor content com els que han complert un ritual: si el nostre poeta deia que el vell la balla com a vell, i el jove com a jove, tots, tots els que hi som, hem fet l'anella oscil·lant al ritme de la cobla, en una incomparable visió, que perquè és forma i manifestació col·lectiva, no significa que cadascú no conservi la seva pròpia manera de dansar i d'expressar-se. Llibertat, en definitiva, i ordre que la conservi. Això demostra, a més a més que és la nostra sardana.

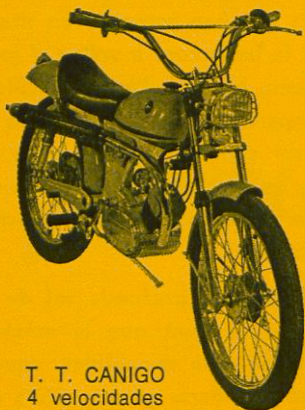
Potser és aquí on més es dibuixa la profunda rel de la nostra manera d'ésser, sociable fins al punt que la màxima expressió del nostre tarannà, sigui aquesta sociabilitat, aquest menester del nostre germà, aquest considerar germà a tots els que us obren la mà i es volen acomodar a la norma lliurement acceptada que la sardana exigeix. No, no desapareixerem com a poble viu i alegre, mentre la nostra sardana continuï demostrant al món, que encara sabem que el primer pas per a qualsevol tasca, és el donar-nos les mans, pel camí del que la sardana és la dreuera, de les nostres manifestacions col·lectives.

No minvarà la nostra força emotiva, ni l'expressió del nostre esperit, mentre sabem conservar, com a una cosa innata, imposada en la nostra manera d'ésser, aquesta essencial manifestació sociable de produir-nos i de necessitar la mà dels nostres germans. No s'escursarà, no, aquesta comunicació transcendent de l'un amb tots els altres, i dels altres amb un, perquè la nostra sardana ens ensenyarà a ésser forts i units en una tasca comuna i vivificant.

La vostra presència en el nostre aplec, i les vostres mans, amics sardanistes de tot arreu, ens han confortat i ens animaran a continuar la nostra tasca sentint bategar els nostres cors a una, que així es fan les coses grans.

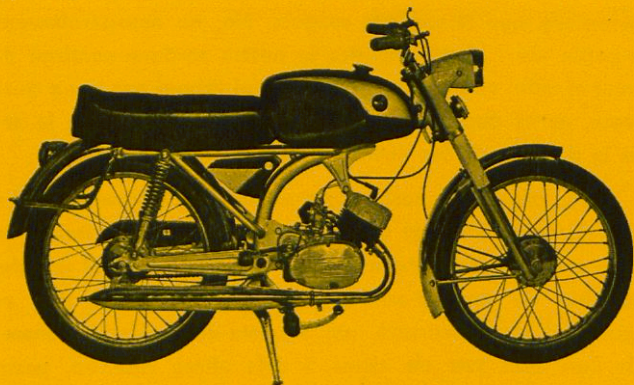
Gràcies per la vostra presència. A reveure amics sardanistes!

Ciclomotores **GIMSON**

T. T. CANIGO
4 velocidades
Selector pié y puño

**SIEMPRE
A LA
VANGUARDIA**

MODELO POLARIS SUPER
3 y 4 velocidades
Selector pié y puño

**NO
PRECISAN
CARNET DE CONDUCIR
NI
MATRICULACION**

NOTES I ADVERTIMENTS

INFORMACIO

Per mitjà d'una xarxa d'altaveus radiofònics connectats en la tribuna de l'organització, es donaran les informacions addients al bon desenvolupament dels actes programats i també les notes d'interès públic.

BUTLLETI-PROGRAMA

El Foment facilitarà un exemplar d'aquest butlletí a tots els socis que ho sollicitin, a la meitat del seu preu.

Els interessats en l'adquisició d'aquest Butlletí-Programa, podran fer-ho en la tribuna de l'organització, al preu de 50 pessetes.

INSTAL·LACIONS DE VENDA

Per efectuar la venda de qualsevol article en el recinte de l'Aplec, els interessats hauran de comptar amb la prèvia autorització dels organitzadors.

PREVISIONS

En cas de pluja o mal temps, els organitzadors es reserven el dret de suspendre els actes anunciats en aquest butlletí o de continuar-los a la Plaça del Comerç (del Gra).

RESERVAT

Aplecs a l'Alt Empordà

Juny, 10 - BORRASSA

Cobles: LA PRINCIPAL DE CASSA
COSTA BRAVA
LA PRINCIPAL DE GIRONA

Juny, 21 - VILAMACOLUM

Cobles: CARAVANA
GIRONA
BARCELONA

Juny, 29 - NAVATA

Cobles: A M O G A
LA PRINCIPAL D'OLOT
LA PRINCIPAL DE CASSA

Juliol, 22 - PERALADA

Cobles: SELVATANA
BARCELONA
A M O G A

Agost, 19 - PORT - BOU

Cobles: GIRONA
A M O G A
COSTA BRAVA

Edita: FOMENT DE LA SARDANA PEP VENTURA

Portada: Dídac Torrent

Col·laboren: Eugeni Molero

Montserrat Vayreda

Mossèn Manuel Pont

Jacint Bosch

Maria Angels Vayreda

Joaquim Gironella

Ernest Albert

Narcís Sala

Jaume Maurici

Ferran Garrido

Jaume Quintana

Publicitat: Joan Morales

Coordina: Ferran Arbusà

Impressió: Arts Gràfiques Trayter, Figueres

Dip. legal: GE. 181 - 1973

BANCO POPULAR ESPAÑOL

Xarxa de sucursals a Catalunya:

ALCANAR
AMER
AMPOSTA
BADALONA - 1 ag. urbana
BARCELONA - 14 ag. urbanes
BALAGUER
BERGÀ
CASSÀ DE LA SELVA
CASTELL - PLATJA D'ARO
FIGUERES
GIRONA
GRANOLLERS
IGUALADA
L'ARMENTERA
LA JONQUERA
LLEIDA - 3 ag. urbanes
MANRESA
MATARÓ
OLOT
PUIGCERDA
RIPOLL
ROQUETES
SANT HILARI SACALM
SANT VICENÇ DE CASTELLET
TÀRREGA
TORDERA
TORELLO
TORTOSA
VIC
VILANOVA DEL CAMÍ

**Organització Regionalitzada
a Catalunya.**

**A to amb les exigències
de la nostra economia.**

DE CATALUNYA. BIBL. DE FIGUERES

1303776265